

OPERACIJSKI SUSTAVI

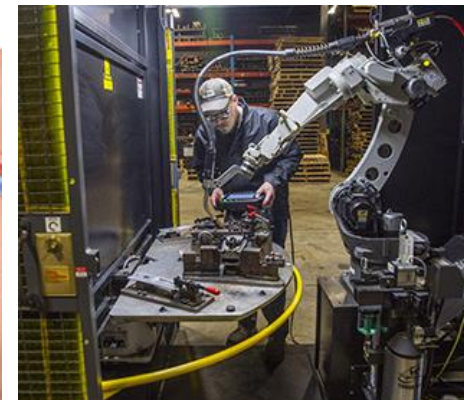
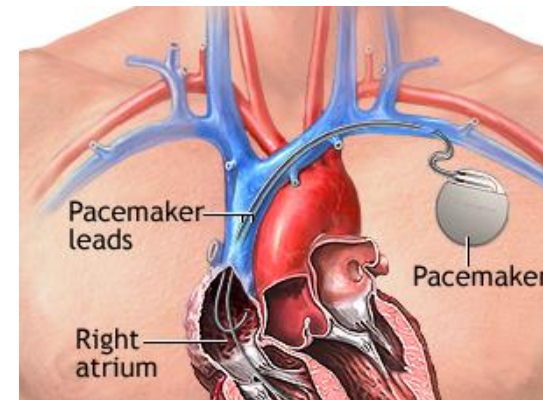
Multimedijski algoritmi u RTOS
operativnim sustavima

Gdje se koriste?

- Koriste se u okruženjima u kojima se događa **veliki** broj događaja, uglavnom izvan računalnog sustava (prekidi/interrupts)
- Moraju prihvatiti i obraditi prekide/interrupts u **kratkom** vremenu ili u određenim rokovima.
- Vrijeme obrade prekida/interrupts se mjeri u desetinkama sekunde.
- Sustav je vremenski vezan i ima fiksni rok.
- Obrada u ovoj vrsti sustava mora se odvijati unutar navedenih ograničenja - u suprotnom, to će dovesti do **kvara** sustava.

Real-time operating system - RTOS

- Operativni sustav za *real-time* (stvarno-vremenske) aplikacije
- .hr stručni prijevod: „Multimedijski operacijski sustav”
- Primjeri:
  - Sustav za kontrolu leta (*Airline traffic control systems*)
  - Sustav za rezervaciju karata
  - Srčani stimulator srca (*pacemaker*)
  - Mrežni multimedijski sustavi (IPTV)
  - Roboti (npr. u auto industriji)
  - Vojni sustavi
  - ...

Izvor: Google

Karakteristike

Prednosti:

- Visoki stupanj iskorištenja
- Fokus na aplikaciji
- Error-free
- Alokacija memorije

Nedostaci:

- Limitiran broj zadataka
- Zahtjevni hardware (\$\$\$\$)
- Koriste kompleksne algoritme
- Zahtijevaju zasebne driver-e (u assembleru)

Komercijalni OS: pSOS (Portable Software On Silicon), Versatile Real-Time Executive (VRTX), RT Linux, LynxOS...

Algoritmi za raspodjelu CPU vremena

- RMS - Rate Monotic Scheduling
- EDF - Earliest Deadline First

RMS - Rate Monotonic Scheduling

- Gleda isključivo **prioritet**
- Veći prioritet prekida manji
- Prioritet se računa kao broj izvršavanja u sekundi

EDF - Earliest Deadline First

- Dinamički algoritam
  - Ne zahtjeva da procesi budu periodički ni da jednako troše CPU
- Stvara se lista pokrenutih procesa sortiranih po vremenu do deadline-a (završetka)
- Pokreće se onaj kojem je **najbliži deadline**
- Kada uđe novi proces u sustav, provjerava se njegov deadline i ako je manji, prekida se trenutni

Zadatak 1

Zadatak 1.

- **Proces A**
  - Trajanje: 10ms
  - Ponavljanje/Period: 40ms
- **Proces B**
  - Trajanje: 5ms
  - Ponavljanje/Period: 30ms
- **Proces C:**
  - Trajanje: 20ms
  - Ponavljanje/Period: 50ms

Zadatak 1. – izračunavanje prioriteta

- A – 10ms svakih 40ms
- B – 5ms svakih 30ms
- C – 20ms svakih 50ms

- Računanje prioriteta:

- $\text{Prioritet} = \frac{1}{\text{period}}$

- $A = \frac{1}{40ms} = 25; B = \frac{1}{30ms} = 33; C = \frac{1}{50ms} = 20$

B – najveći
C - najmanji

Zadatak 1 – izračun rješivosti

- A – 10ms svakih 40ms, prioritet 25
- B – 5ms svakih 30ms, prioritet 33
- C – 20ms svakih 50ms, prioritet 20

- Računanje rješivosti:

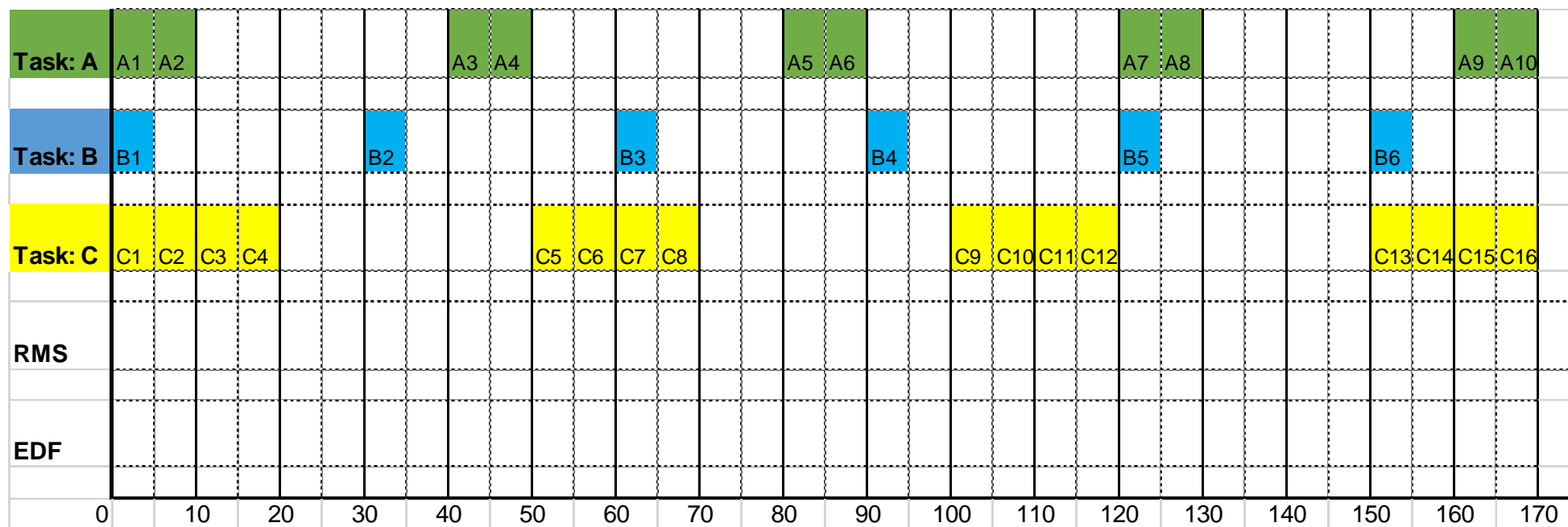
$$\sum_{i=1}^m \frac{C_i}{P_i} \leq 1 \quad \frac{10}{40} + \frac{5}{30} + \frac{20}{50} \leq 1$$

- $0,81666 \leq 1$

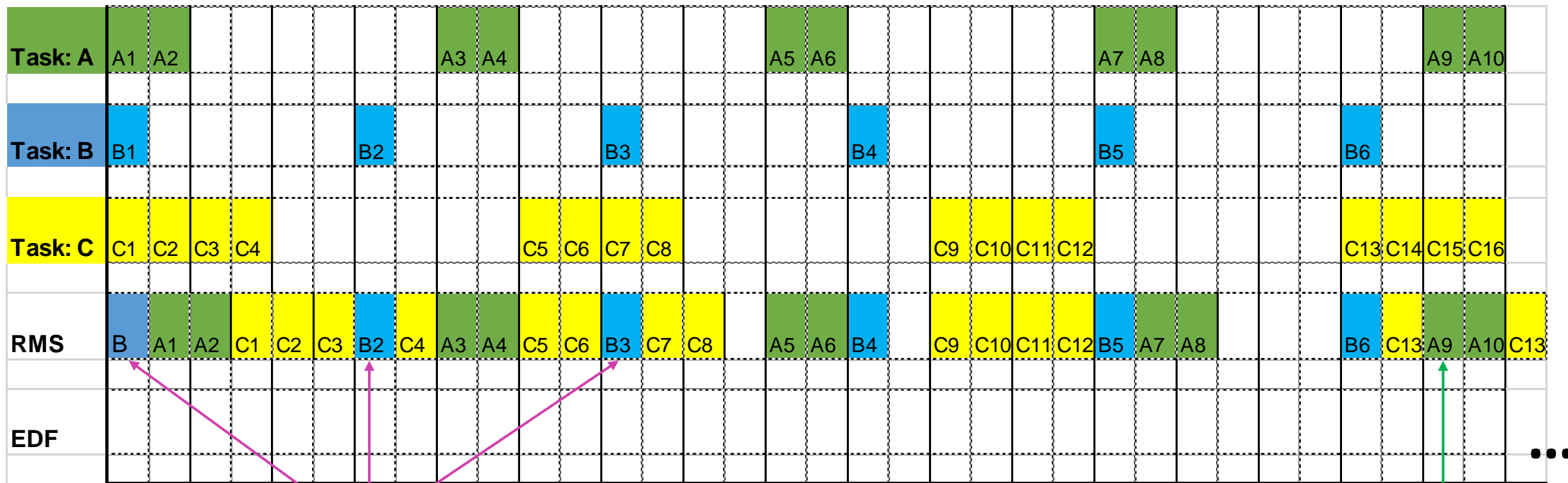
Zadatak 1 – Unos u tablicu

- A – 10ms svakih 40ms, prioritet 25
- B – 5ms svakih 30ms, prioritet 33
- C – 20ms svakih 50ms, prioritet 20

Rješenje RMS:

A – 10ms svakih 40ms, prioritet 25
 B – 5ms svakih 30ms, prioritet 33
 C – 20ms svakih 50ms, prioritet 20

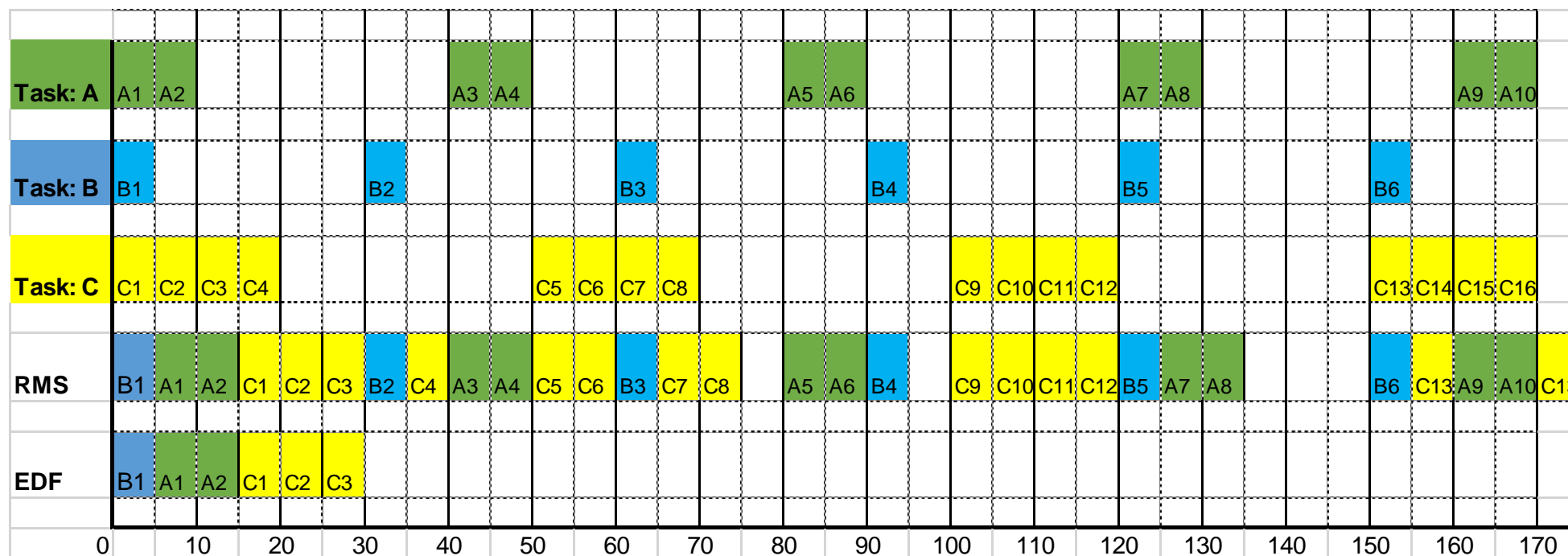
B ima veći prioritet

A ima veći prioritet od C

Zadatak 1 EDF

- A – 10ms svakih 40ms, prioritet 25
- B – 5ms svakih 30ms, prioritet 33
- C – 20ms svakih 50ms, prioritet 20

- Stvara se lista pokrenutih procesa sortiranih po vremenu do deadline-a (završetka)
- Pokreće se onaj kojem je **najbliži deadline**
- Kada uđe novi proces u sustav, provjerava se njegov deadline i ako je **manji**, prekida se trenutni

T=0ms – A ili B ili C?
 Novi A dolazi u 40ms
 Novi B dolazi u 30ms
 Novi C dolazi u 50ms

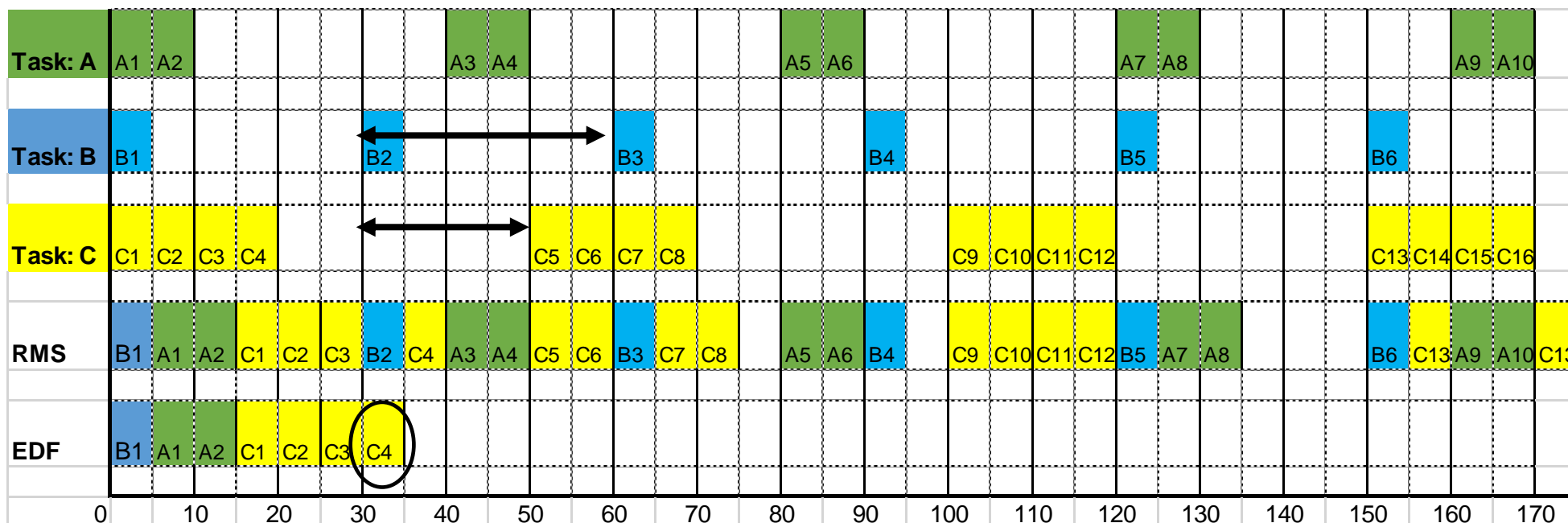
T=5ms – A ili C?
 Novi A dolazi za 35ms
 Novi C dolazi za 45

...

Zadatak 1 EDF

- A – 10ms svakih 40ms, prioritet 25
- B – 5ms svakih 30ms, prioritet 33
- C – 20ms svakih 50ms, prioritet 20

- Stvara se lista pokrenutih procesa sortiranih po vremenu do deadline-a (završetka)
- Pokreće se onaj kojem je **najbliži deadline**
- Kada uđe novi proces u sustav, provjerava se njegov deadline i ako je **manji**, prekida se trenutni

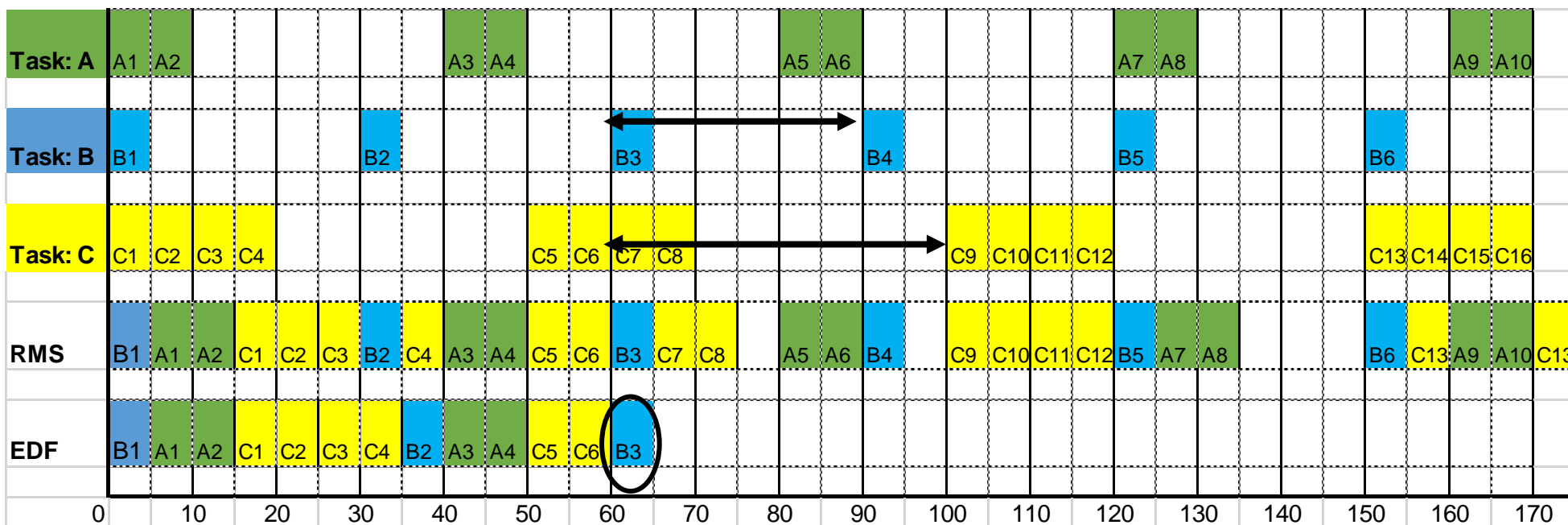
T=30ms – ili B ili C:
 Novi B dolazi za 30ms
 Novi C dolazi za 20ms

C će doći prije B

Zadatak 1 EDF

- A – 10ms svakih 40ms, prioritet 25
- B – 5ms svakih 30ms, prioritet 33
- C – 20ms svakih 50ms, prioritet 20

- Stvara se lista pokrenutih procesa sortiranih po vremenu do deadline-a (završetka)
- Pokreće se onaj kojem je **najbliži deadline**
- Kada uđe novi proces u sustav, provjerava se njegov deadline i ako je **manji**, prekida se trenutni

T=60ms – B (novi) ili C?

Novi B dolazi za:
 $90\text{ms} - 60\text{ms} = 30\text{ms}$

Novi C dolazi za:
 $100 - 60\text{ms} = 40\text{ms}$
 (iako još nije završio)

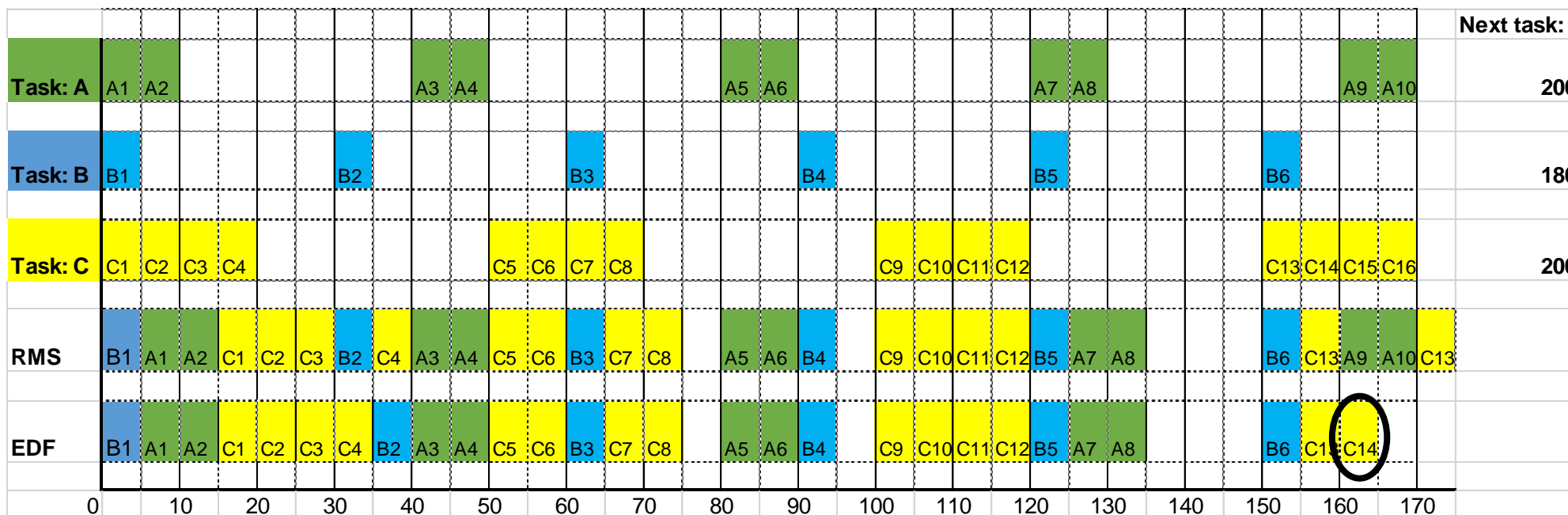
B ima **bliži** deadline – pa prekida C

Zadatak 1 EDF

- A – 10ms svakih 40ms, prioritet 25
- B – 5ms svakih 30ms, prioritet 33
- C – 20ms svakih 50ms, prioritet 20

- Stvara se lista pokrenutih procesa sortiranih po vremenu do deadline-a (završetka)
- Pokreće se onaj kojem je **najbliži deadline**
- Kada uđe novi proces u sustav, provjerava se njegov deadline i ako je **manji**, prekida se trenutni

T=165ms – ili A (novi) ili C

Novi A dolazi za:
 $200 - 165 = 35\text{ms}$

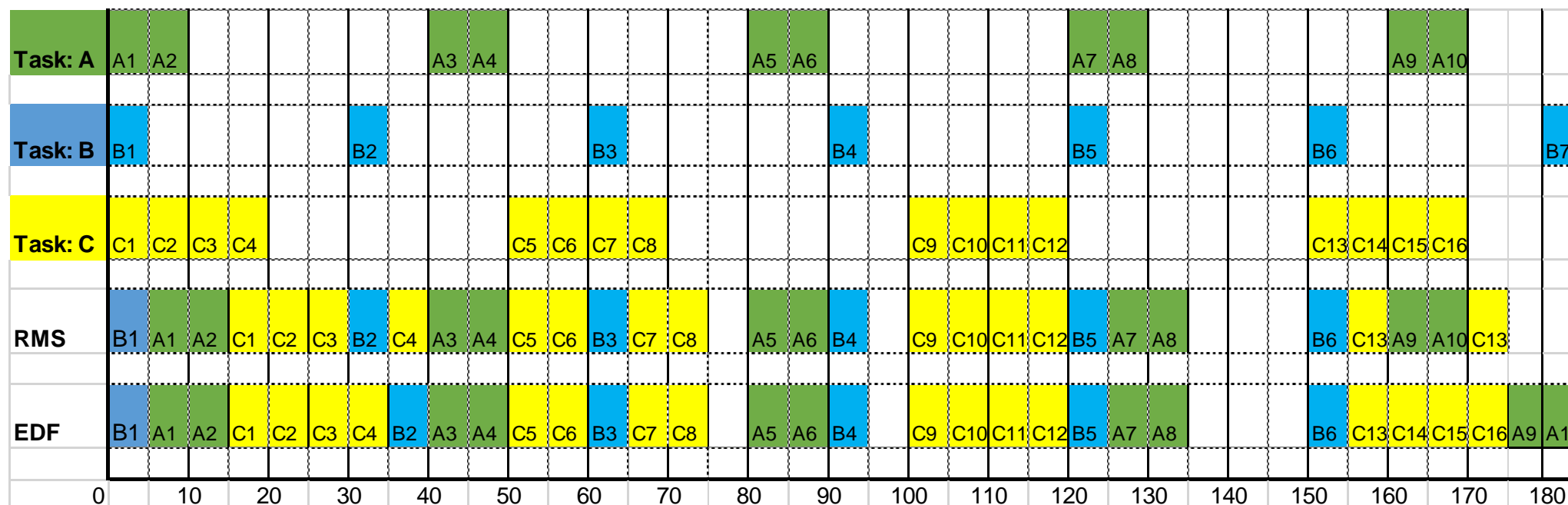
Novi C dolazi za :
 $200 - 165 = 35\text{ms}$

Novi A nije kraći od C
 pa se C ne prekida
 (isti su)

Zadatak 1 EDF

- A – 10ms svakih 40ms, prioritet 25
- B – 5ms svakih 30ms, prioritet 33
- C – 20ms svakih 50ms, prioritet 20

Tu je bio kraj zadatka 😊

Zadatak 2

Zadatak 2

- **Proces A**
  - Trajanje: 5ms
  - Ponavljanje/Period: 30ms
- **Proces B**
  - Trajanje: 10ms
  - Ponavljanje/Period: 25ms
- **Proces C:**
  - Trajanje: 15ms
  - Ponavljanje/Period: 40ms

Zadatak 2 – izračun prioriteta u rješivosti

- A – 5ms svakih 30ms, prioritet 33 (=1/30ms)
- B – 10ms svakih 25ms, prioritet 40 (=1/25ms)
- C – 15ms svakih 40ms, prioritet 25 (=1/40ms)

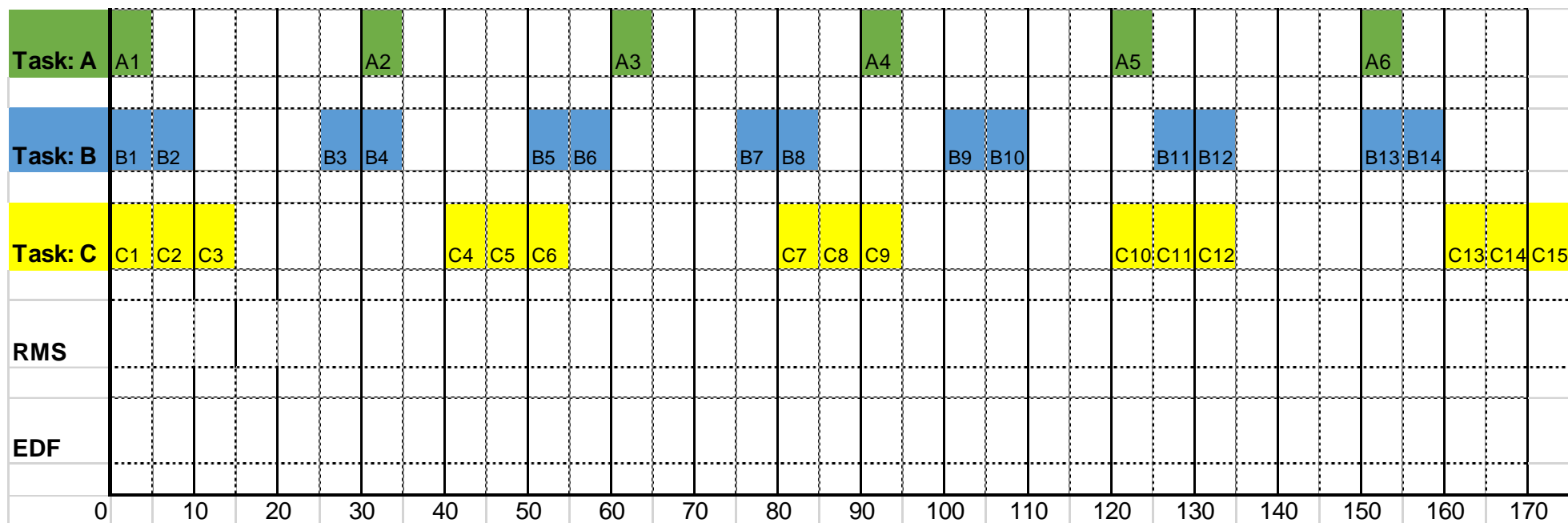
• Riješivost:

$$\sum_{i=1}^m \frac{C_i}{P_i} \leq 1 \quad \frac{5}{30} + \frac{10}{25} + \frac{15}{40} \leq 1$$

- $0,94166 \leq 1$ *Rješiv je, ali JEDVA...*

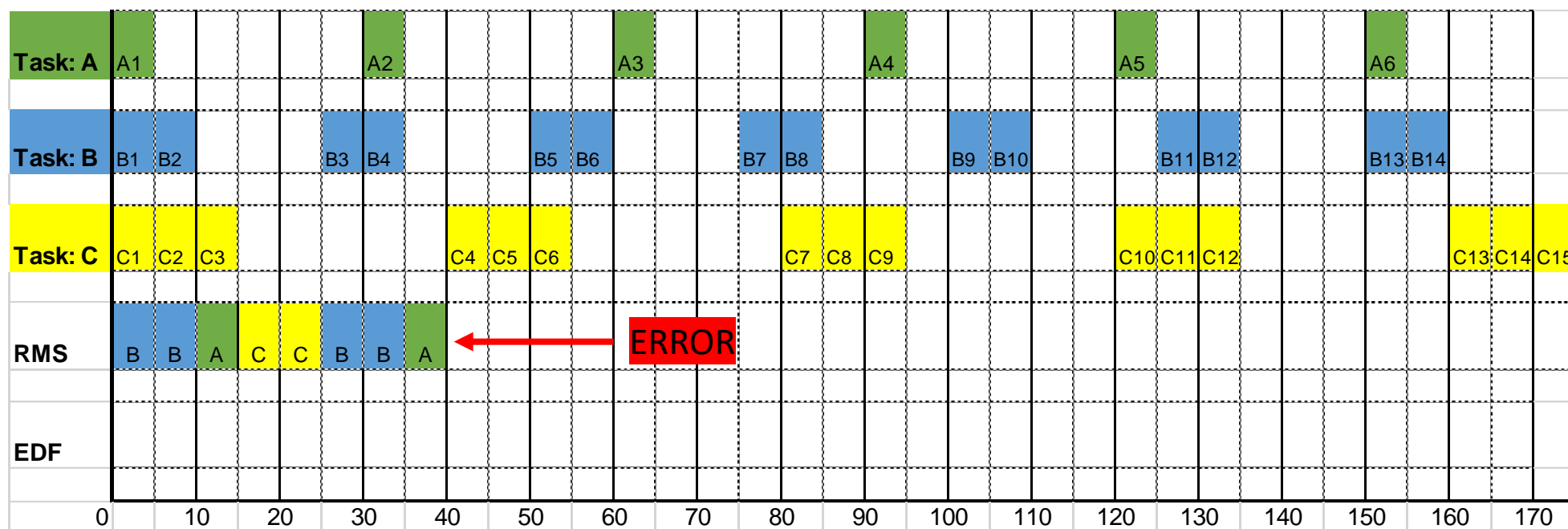
Zadatak 2 – Unos u tablicu

- A – 5ms svakih 30ms, prioritet 33
- B – 10ms svakih 25ms, prioritet 40
- C – 15ms svakih 40ms, prioritet 25

Zadatak 2 – RMS

- A – 5ms svakih 30ms, prioritet 33
- B – 10ms svakih 25ms, prioritet 40
- C – 15ms svakih 40ms, prioritet 25

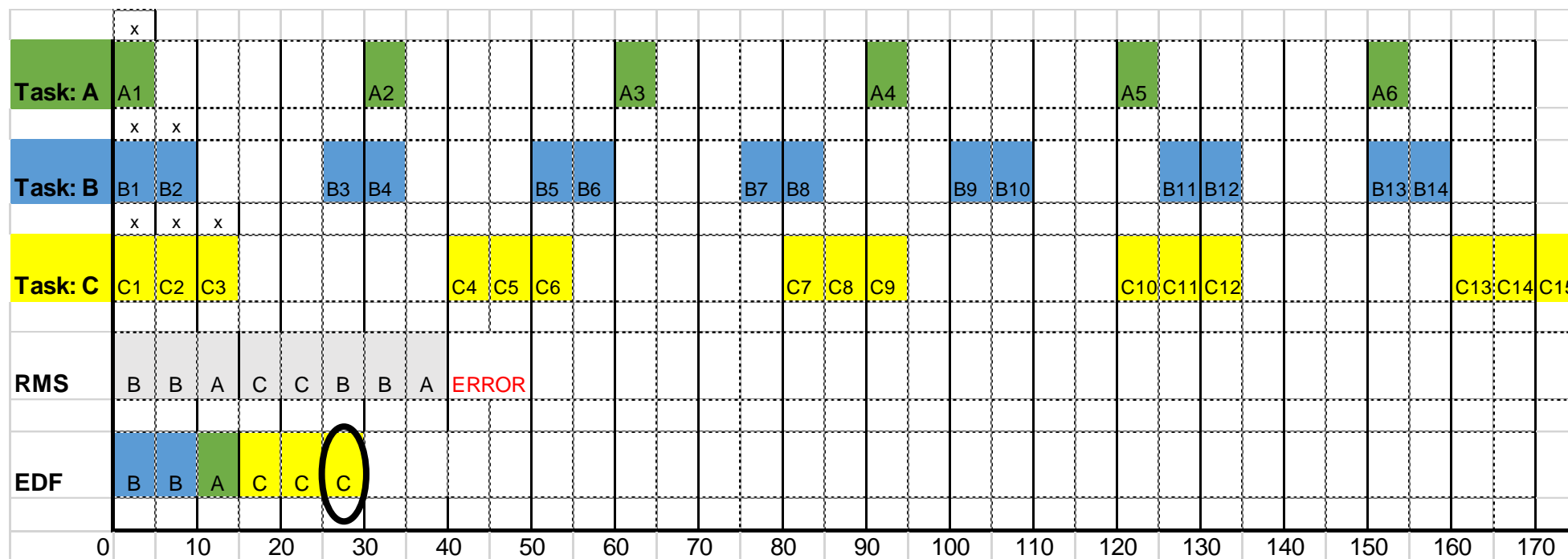
T=40ms
C3 nije završio a
trebao bi ići C4 –
GREŠKA/ERROR

THE END

Zadatak 2. - EMS

- A – 5ms svakih 30ms
- B – 10ms svakih 25ms
- C – 15ms svakih 40ms

- Stvara se lista pokrenutih procesa sortiranih po vremenu do deadline-a (završetka)
- Pokreće se onaj kojem je **najbliži deadline**
- Kada uđe novi proces u sustav, provjerava se njegov deadline i ako je **manji**, prekida se trenutni

T=25ms B ili C?

C još nije završio,
B je novi i pokušava
prekinuti

Novi B dolazi u 50ms
(50ms-25ms = **25ms**)

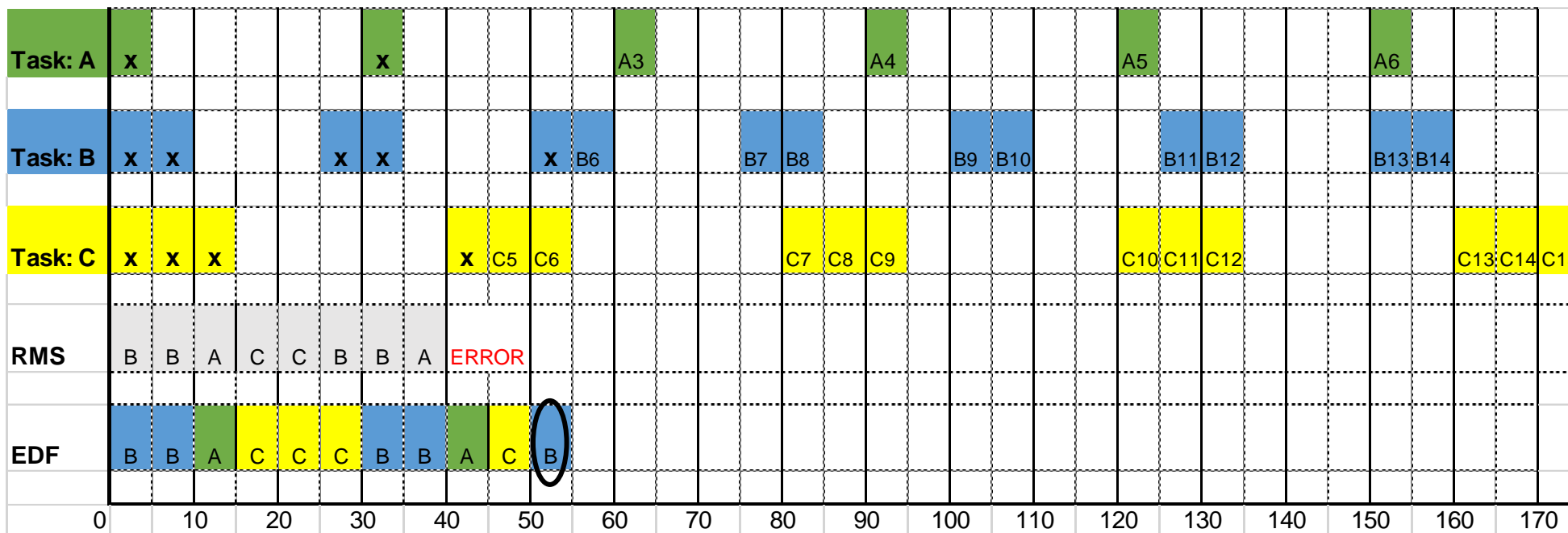
Novi C dolazi u 40ms
(50ms-40ms = **10ms**)

Zadatak 2. - EMS

- A – 5ms svakih 30ms
- B – 10ms svakih 25ms
- C – 15ms svakih 40ms

- Stvara se lista pokrenutih procesa sortiranih po vremenu do deadline-a (završetka)
- Pokreće se onaj kojem je **najbliži deadline**
- Kada uđe novi proces u sustav, provjerava se njegov deadline i ako je **manji**, prekida se trenutni

T=50ms B ili C?

C još nije završio,
B je novi i pokušava
prekinuti

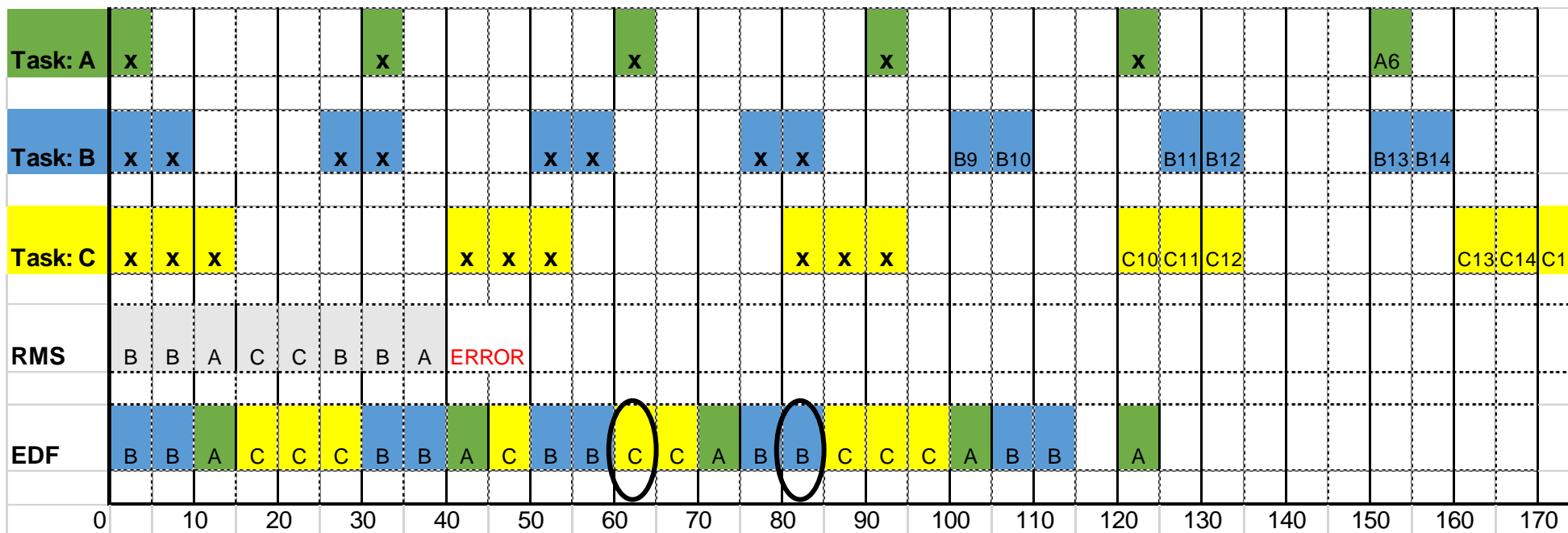
Novi B dolazi u 75
70-50= **20ms**

Novi C dolazi u 80
80-50 = 30ms

Zadatak 2. - EMS

- A – 5ms svakih 30ms
- B – 10ms svakih 25ms
- C – 15ms svakih 40ms

- Stvara se lista pokrenutih procesa sortiranih po vremenu do deadline-a (završetka)
- Pokreće se onaj kojem je **najbliži deadline**
- Kada uđe novi proces u sustav, provjerava se njegov deadline i ako je **manji**, prekida se trenutni

T=60ms A ili C?

Još imam 2x C
A pokušava prekinuti

Novi C dolazi za $80-60 = 20\text{ms}$

Novi A dolazi za $90-60 = 30\text{ms}$

T=80ms B ili C?

Još imam 1xB
C pokušava prekinuti

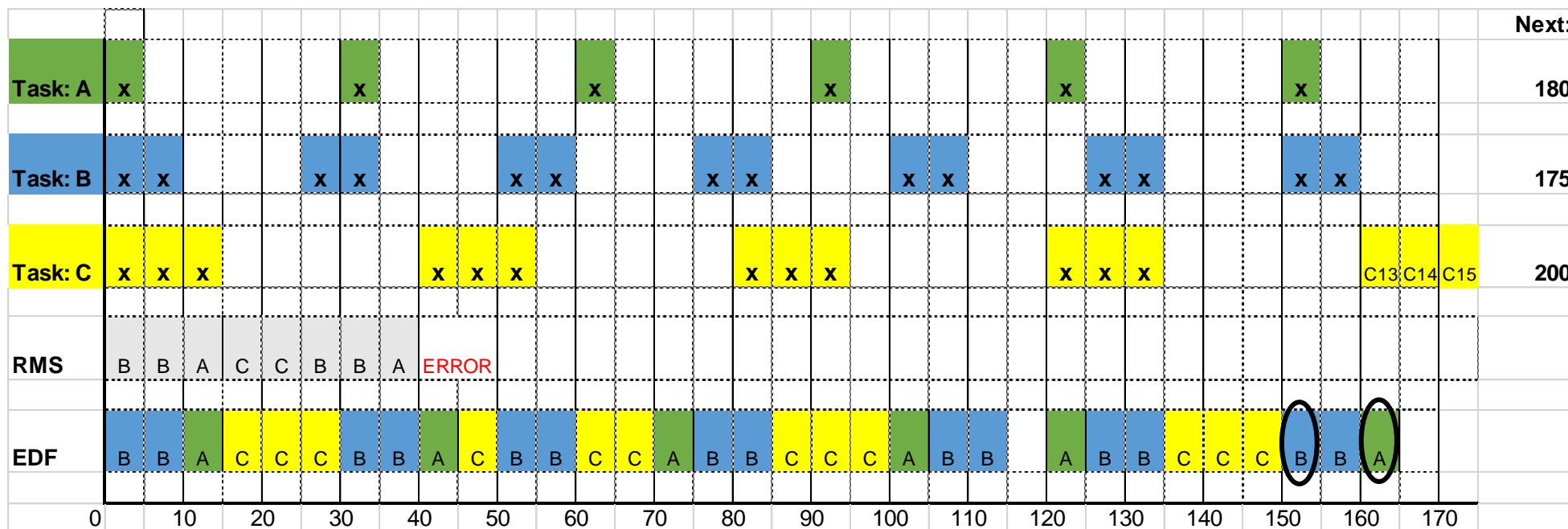
Novi B dolazi za $100-80 = 20\text{ms}$

Novi C dolazi za $120-80 = 40\text{ms}$

Zadatak 2. - EMS

- A – 5ms svakih 30ms
- B – 10ms svakih 25ms
- C – 15ms svakih 40ms

- Stvara se lista pokrenutih procesa sortiranih po vremenu do deadline-a (završetka)
- Pokreće se onaj kojem je **najbliži deadline**
- Kada uđe novi proces u sustav, provjerava se njegov deadline i ako je **manji**, prekida se trenutni

Next:

T=150ms A ili B?

A i B stigli istovremeno

Novi A dolazi za $180 - 150 = 30\text{ms}$

Novi B dolazi za $175 - 150 = 25\text{ms}$

T=160ms A ili C?

Još imam 1xA

C pokušava prekinuti

Novi A dolazi za $180 - 160 = 20\text{ms}$

Novi C dolazi za $200 - 160 = 40\text{ms}$

Zadatak 2. - EMS

- A – 5ms svakih 30ms
- B – 10ms svakih 25ms
- C – 15ms svakih 40ms

Task: A	x					x				x					x					x						x												
Task: B	x	x				x	x			x	x				x	x				x	x					x	x								B			
Task: C	x	x	x						x	x	x									x	x	x														x	x	x
RMS	B	B	A	C	C	B	B	A	ERROR																													
EDF	B	B	A	C	C	C	B	B	A	C	B	B	C	C	C	A	B	B							A	B	B	C	C	C	B	B	A	C	C	C		

Pitanje

- Da li kod EDF gledamo prioritete?

Zadatak 3.

- A – 10ms svakih 40ms
  - B – 5ms svakih 30ms
  - C – 5ms svakih 20ms
-
- a) Izračunaj prioritete i izvedivost (1 bod od 15)
  - b) RMS algoritam (3 boda od 15)
  - c) EDF algoritam (4 boda od 15)

Rješenje 3a:

- Rješivost:

- $\frac{10}{40} + \frac{5}{30} + \frac{5}{20} \leq 1$

- $0,6667 \leq 1$ – zadatak je rješiv

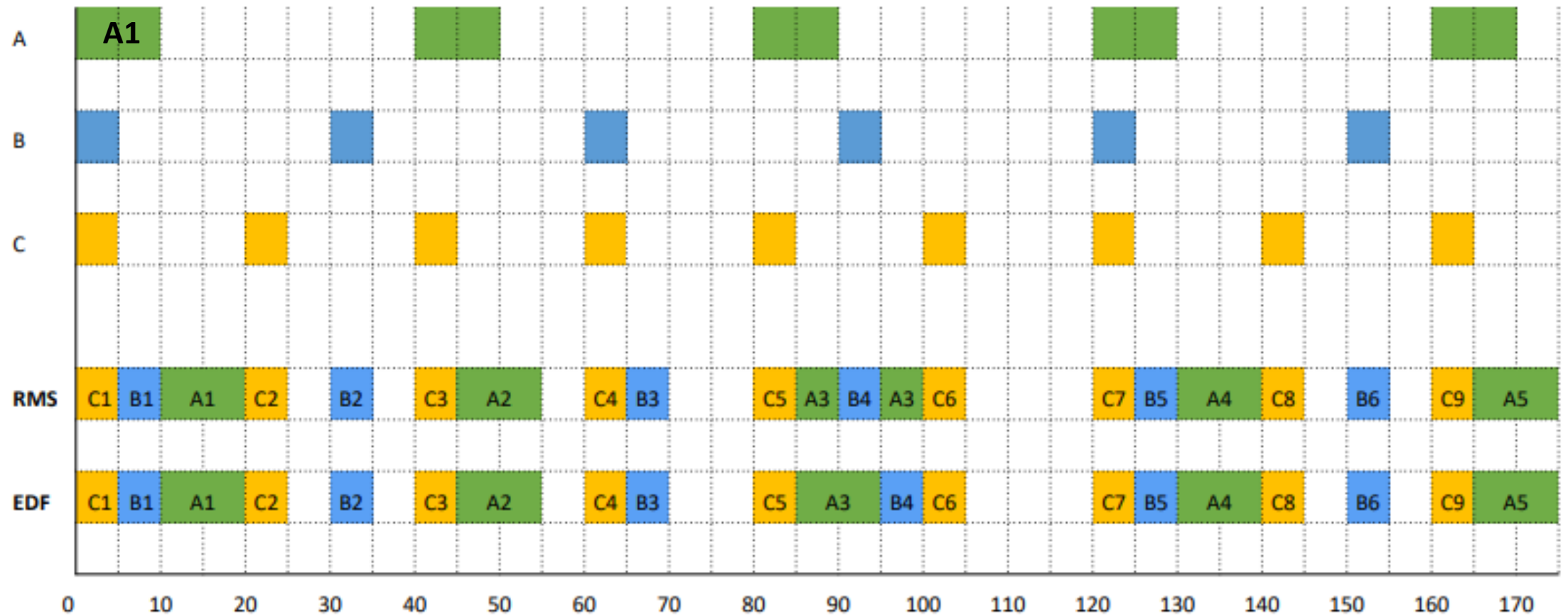
- Prioriteti:

- A – 10ms svakih 40ms, prioritet: $1/40\text{ms} = 25$
  - B – 5ms svakih 30ms, prioritet: $1/30\text{ms} = 33$
  - C – 5ms svakih 20ms, prioritet: $1/20\text{ms} = 50$

- Redoslijed prioriteta: C, B, A

Rješenje 3b, 3c.

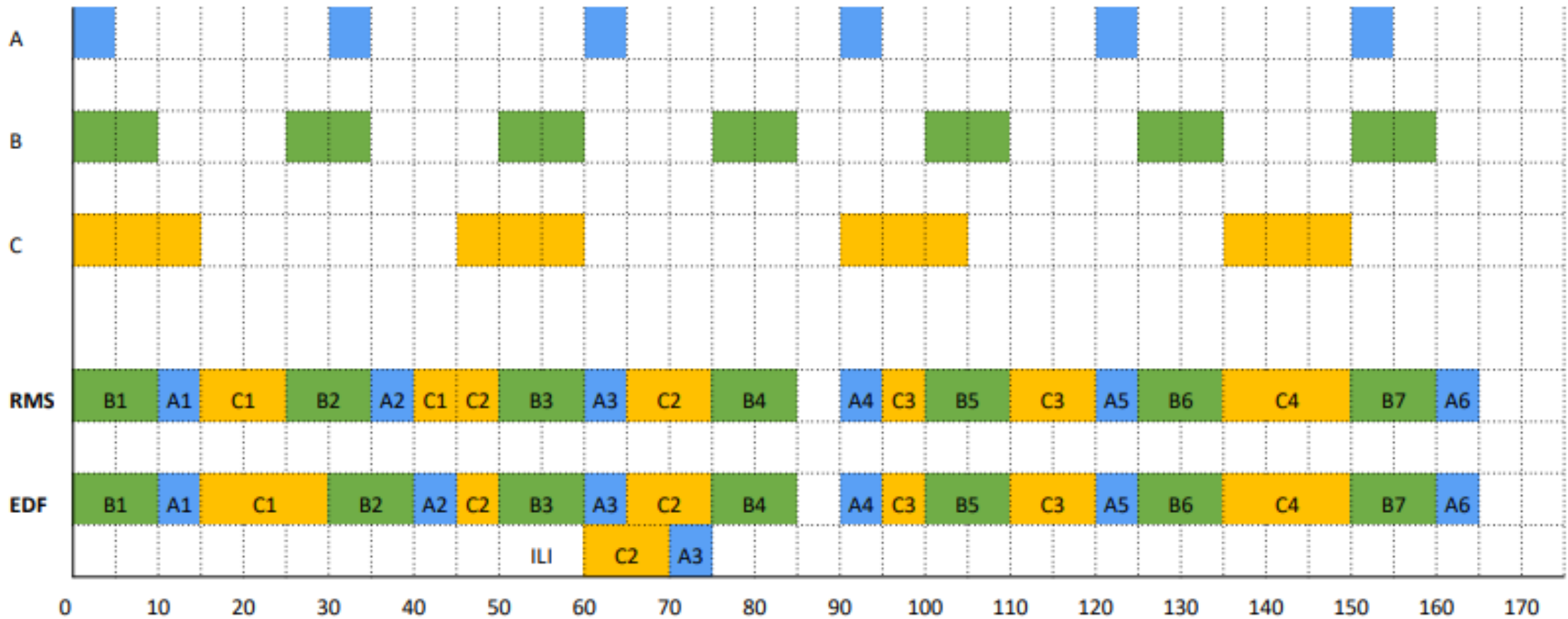
Zadatak 4.

- A – 5ms svakih 30ms
  - B – 10ms svakih 25ms
  - C – 15ms svakih 45ms
-
- Izračunaj prioritete i izvedivost (1 bod od 15)
  - RMS algoritam (3 boda od 15)
  - EDF algoritam (4 boda od 15)

Rješenje 4a.

- A – 5ms svakih 30ms, prioritet 33
- B – 10ms svakih 25ms, prioritet 40
- C – 15ms svakih 45ms, prioritet 22

- Izvodljivost:
  - $\frac{5}{30} + \frac{10}{25} + \frac{15}{45} \leq 1$
  - $0,9 \leq 1$, zadatak je rješiv

Rješenje 4b, 4c

Hvala na pažnji!

